

บทที่ 5 ปฏิบัติการวิจัยในพื้นที่

การศึกษาวิจัย แนวทางการลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน เพื่อส่งเสริมสุขของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสรุปผลการปฏิบัติการวิจัยในพื้นที่ตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. เพื่อการบริหารจัดการโครงการวิจัยการลดแอลกอฮอล์และสร้างนักวิจัยในโครงการ
2. เพื่อสร้างนักวิจัยใหม่ในประเด็นการลดแอลกอฮอล์ของมหาวิทยาลัยและนักวิจัยในพื้นที่ของชุมชนและท้องถิ่น
3. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตนเองของชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เกี่ยวข้องกับการลดแอลกอฮอล์

การบริหารจัดการโครงการวิจัยการลดแอลกอฮอล์และสร้างนักวิจัยในโครงการ นักวิจัยได้กำหนดกระบวนการ และวางแผนงานการวิจัยโดยประชุมสร้างความเข้าใจ ระหว่างภาคี 4 ฝ่าย คือ นักวิจัยของมหาวิทยาลัย(อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ) นักวิจัยในพื้นที่ (ชาวบ้าน/เครือข่ายในพื้นที่) ผู้ประสานงาน (เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (นักวิจัยร่วม) สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

ด้านการวางแผนปฏิบัติงานและการบริหารการวิจัยมีแผนปฏิบัติการดังนี้คือ

1. ประชุมสร้างความเข้าใจกำหนดทิศทางการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีนักวิจัยนักวิจัยของมหาวิทยาลัย(อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ) นักวิจัยในพื้นที่ (ชาวบ้าน/เครือข่ายในพื้นที่) ผู้ประสานงาน (เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (นักวิจัยร่วม) มีนักวิจัยเข้าร่วมโครงการแนวทางการลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน เพื่อส่งเสริมสุขของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งหมด 4 ทีมประกอบด้วย

โครงการย่อยที่ 1 แนวทางการเสริมพลังเยาวชนต้นแบบ “ลดเหล้า” เทศบาลตำบล เฝ้าไร่ อ.เฝ้าไร่ จ.หนองคาย หัวหน้าโครงการ อาจารย์ณัฐพล วงษ์รัมย์ ผู้ร่วมวิจัย อาจารย์ปัญญา นวนสาย นายโชคชัย วิเศษศรี ผู้วิจัยร่วมเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น นางสาวกานต์รวี มาตยาคุณ ผู้ร่วมวิจัยในท้องถิ่น กลุ่มเยาวชนบักแกวหวาน นำโดยนายกังวาน ครองยุทธ และนักศึกษาวิจัยร่วมนายฤกษ์ อรุณภาพิชย์

โครงการย่อยที่ 2 แนวทางการส่งเสริม “บวร ลดเหล้า” ในชุมชน อบต. นาเจริญ อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี หัวหน้าโครงการ อาจารย์สุธีศักดิ์ ผดุงเนิน ผู้ร่วมวิจัย อาจารย์ปัญญา นวนสาย อาจารย์สมคิด สาลี ผู้วิจัยร่วมเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น สิเบกสตัยา อุดมรัตน์ ผู้ร่วมวิจัยในท้องถิ่น พระครูสังฆรักษ์เจ้าอาวาสวัดห้อยเตย เจ้าคณะตำบลนาเจริญ และนักศึกษาวิจัยร่วมนายภูริวัฒน์ ธนวัฒน์ กุลศิริ

โครงการย่อยที่ 3 แนวทางการพัฒนาเครือข่ายแนวร่วม “ลดเหล้า” อบต.หินโงม ต.หินโงม จ.หนองคาย หัวหน้าโครงการ อาจารย์บัญชา นวนสาย ผู้ร่วมวิจัย อาจารย์ณัฐพล วงษ์รัมย์ นายโชคชัย วิเศษศรี ผู้วิจัยร่วมเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น นางสาวชไมพร ไวยวรรณ ผู้ร่วมวิจัยในท้องถิ่นคุณครู อรรถพร ทองจีน และนักศึกษาวิจัยร่วมนายพิทักษ์ โพธิ์นา

โครงการย่อยที่ 4 แนวทางการพัฒนาส่งเสริม “ลดเหล้า” ในชุมชน อบต. อุคมพร อ.เฝ้าไร่ จ.หนองคาย หัวหน้าโครงการ นายโชคชัย วิเศษศรี ผู้ร่วมวิจัย อาจารย์ณัฐพล วงษ์รัมย์ อาจารย์บัญชา นวนสาย ผู้วิจัยร่วมเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น นางสาววาสนา พันธุ์พยัคฆ์

(ต่อมาทาง อบต.ข่อยติบตบาทและไม่เข้าร่วมโครงการ โดยแจ้งผ่านทางไลน์ ซึ่งให้เหตุผลว่า ทางนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและปลัด ยังไม่พร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม) ดังนั้นทางผู้วิจัย จึงได้หาแนวร่วมโดยมีผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 นายบพิตร คำมัส เป็นที่ปรึกษาผู้ร่วมวิจัยระดับชุมชน และนักศึกษาวิจัยร่วมนายณรงค์ศักดิ์ โชคสุขเพิ่มทวี รวมทั้งสิ้นจำนวน 17 คน

ทั้งนี้ ทีมวิจัยได้ ประชุมเพื่อร่วมกันออกแบบกิจกรรมและการกำกับติดตามการดำเนินงาน โดยกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการในพื้นที่ดังนี้

ตารางที่ 5.1 แสดงปฏิทินการติดตามแนวทางการลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน เพื่อส่งเสริมสุขภาพของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ว/ด/ป	รายการดำเนินกิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ผลของการดำเนินงาน
28 เม.ย.	-ประชุมคณะกรรมการ ทีมวิจัย ภายในมหาวิทยาลัย	หัวหน้าโครงการ / นักวิจัย/นักศึกษา	ได้คณานักวิจัย จำนวน 4 โครงการ
3 พ.ค.	-ประชุมคณะกรรมการ ทีมวิจัยทั้ง คณะ เพื่อหาแนวทางในการกำกับ ติดตามและปรึกษา วิธีการ และ กิจกรรมในโครงการ	หัวหน้าโครงการ / นักวิจัย/นักศึกษา/ นักวิจัยท้องถิ่น/ นักวิจัยของภาครัฐใน ท้องถิ่น	ได้แผนการดำเนินการ วิจัยและปฏิทินแผน กำกับติดตามการ ดำเนินงานในพื้นที่
14-15 พ.ค.	-ประชุม เชิงปฏิบัติการ จัด กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง นักวิจัยและภาคี -ดำเนินการตามแผน จัดกิจกรรม ในรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบท ของท้องถิ่น โดย ภาคีนักวิจัย ร่วมกับชุมชน อย่างมีส่วนร่วม -สร้างแนวทางการเรียนรู้ร่วมกัน กับชุมชนและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง (เผ่าไร่ ,อุดมพร,หินโงม)	หัวหน้าโครงการ / นักวิจัย/นักศึกษา/ นักวิจัยท้องถิ่น/ นักวิจัยของภาครัฐใน ท้องถิ่น/กลุ่ม อาสาสมัคร	ได้แนวทางการเก็บ ข้อมูล ผู้ประสานงาน บทบาทหน้าที่ของแต่ละ ภาคส่วน ในการจัด กิจกรรมเพื่อลด แอลกอฮอล์ของแต่ละ พื้นที่

6 มิ.ย.	เปิดบัญชี สสส.	หัวหน้าโครงการ / นักวิจัย	ได้ขับเคลื่อน ประสานงาน และ ดำเนินงานวิจัย
28-29 มิ.ย.	-ลงพื้นที่ศึกษาวิจัย ดำเนินการจัด กิจกรรม ปฏิบัติการในพื้นที่ หนอง เสริมกิจกรรม (ครั้งที่ 1) จำนวน 3 พื้นที่ (เฝ้าไร่ ,อุทุมพร,หินโงม)	หัวหน้าโครงการ / นักวิจัย/นักศึกษา/ นักวิจัยท้องถิ่น/ นักวิจัยของภาครัฐใน ท้องถิ่น/กลุ่ม อาสาสมัคร	ได้ประชุมวางแผนแบบ มีส่วนร่วมทุกระดับ ได้รูปแบบการจัด กิจกรรมเพื่อการลด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของพื้นที่ / พบปัญหา อุปสรรคในการ ประสานงานและการ ดำเนินงานร่วมกัน / ร่วมปรึกษาและหา แนวทางการจัดการ โครงการ
30 มิ.ย.	ประชุมเพื่อติดตาม การดำเนินงาน วิจัย	หัวหน้าโครงการ / นักวิจัย/นักศึกษา/	ติดตาม /วางแผน ประสานงานกับแกน นำ ของพื้นที่ ในการ จัดเก็บข้อมูลและให้ คำปรึกษาในการ ดำเนินงาน /ออกแบบ วางแผน การจัด กิจกรรมตามหลักสูตร
5-7 ก.ค.	-ลงพื้นที่ศึกษาวิจัย ดำเนินการจัด กิจกรรม ปฏิบัติการในพื้นที่ หนอง เสริมกิจกรรม (ครั้งที่ 2) จำนวน 1 พื้นที่ (นาเจริญ)	หัวหน้าโครงการ / นักวิจัย/นักศึกษา/ นักวิจัยท้องถิ่น/ นักวิจัยของภาครัฐใน ท้องถิ่น/กลุ่ม อาสาสมัคร	ร่วมกิจกรรมในพื้นที่ใน การ ขับเคลื่อนแหล่ง เรียนรู้ เครือข่ายเพื่อ การลดเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ตาม หลักสูตร แลกเปลี่ยน เรียนรู้กับพื้นที่ เครือข่าย

10 – 17 ส.ค.	ลงพื้นที่ศึกษาวิจัย ดำเนินการจัดกิจกรรม ปฏิบัติการในพื้นที่ หนุนเสริมกิจกรรม (ครั้งที่ 2) จำนวน 3 พื้นที่	หัวหน้าโครงการ / นักวิจัย/นักศึกษา/ นักวิจัยท้องถิ่น/ นักวิจัยของภาครัฐใน ท้องถิ่น/กลุ่ม อาสาสมัคร	ร่วมกิจกรรมในพื้นที่ ในการ ขับเคลื่อน แหล่งเรียนรู้ เครือข่าย เพื่อการลดเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ตาม หลักสูตร แลกเปลี่ยน เรียนรู้กับพื้นที่ เครือข่าย
15-17 ก.ย.	ติดตามและรายงานความก้าวหน้า	หัวหน้าโครงการ / นักวิจัย	รายงานความก้าวหน้า ต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อ พัฒนาโครงการให้ เหมาะสมกับบริบท และขับเคลื่อนต่อไป
8-9 ต.ค. 60	ลงพื้นที่ศึกษาวิจัย ดำเนินการ ประชุม การจัดกิจกรรมงดเหล้า เข้าพรรษา รณรงค์กฐินปลอด เหล้าปฏิบัติการในพื้นที่ หนุนเสริม กิจกรรม (ครั้งที่ 3) จำนวน 4 พื้นที่	หัวหน้าโครงการ / นักวิจัย/ นักวิจัย ท้องถิ่น/นักวิจัยของ ภาครัฐในท้องถิ่น/ผู้ใช้ ประโยชน์จากงานวิจัย	ขับเคลื่อน หนุนเสริม เพื่อให้ได้แนวทางใน การปฏิบัติร่วมกันของ ชุมชน
25-30 ต.ค.	ประชุม ทีมงานวิจัย ร่วมกับ นักวิจัยในพื้นที่เพื่อดำเนินการ - วิเคราะห์-สังเคราะห์ ถอด บทเรียน ผลดำเนินงาน โครงการวิจัย กับนักวิจัยทุก โครงการย่อย -สรุปผลการวิจัย -จัดเวทีคืนข้อมูลและตรวจสอบ ข้อมูลร่วมกันกับภาคนักวิจัย เครือข่าย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน โครงการวิจัย	หัวหน้าโครงการ / นักวิจัย/นักศึกษา/ นักวิจัยท้องถิ่น/ นักวิจัยของภาครัฐใน ท้องถิ่น/ผู้ใช้ประโยชน์ จากงานวิจัย	ได้บทเรียนที่เกิดจาก การเรียนรู้และสามารถ อธิบายเหตุการณ์และ เงื่อนไขที่เกิดขึ้น ที่ นำไปปฏิบัติต่อยอด เพื่อขยายผลในการลด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของชุมชน

ทั้งนี้ทีมนักวิจัยได้ดำเนินกิจกรรมตามแผนการดำเนินงานซึ่งพอสรุปตามแผนการดำเนินกิจกรรมได้ดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 ประชุมคณะกรรมการ ทีมวิจัยทั้งคณะ เพื่อหาแนวทางในการกำกับติดตามและปรึกษา วิธีการ และกิจกรรมในโครงการ หัวหน้าโครงการทุกโครงการ ผลของการประชุมทำให้ได้แผนการดำเนินงาน การติดตาม หนุนเสริม และวิธีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก รวมทั้งช่วงเวลาในการลงพื้นที่วิจัย ทั้งนี้การประชุมดังกล่าวได้ผลปรากฏเป็นแผนการดำเนินงานดังตารางที่ 5.1 การประสานกับนักวิจัย และ หน่วยงานภายนอก ใช้เป็นระบบหนังสือราชการการนำ และให้โทรประสานไปยังนักวิจัยชุมชนของพื้นที่นั้นๆ และให้ นักวิจัยในชุดโครงการได้สำรวจปัญหา ผ่านข้อมูล TCNAP และข้อมูล RECAP ของพื้นที่ เพื่อจะได้นำข้อมูลใช้ในการวางแผนดำเนินการต่อไป

กิจกรรมที่ 2 ประชุม เชิงปฏิบัติการ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัยและภาคีเครือข่าย แจ้างแผนดำเนินการ ค้นหาแนวทางการจัดกิจกรรม ในรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น โดย ภาคีนักวิจัยร่วมกับชุมชน สร้างแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยทีมวิจัยได้ประสานงานกับนักวิจัยในพื้นที่ 3 พื้นที่ ได้แก่ เทศบาลตำบลเฝ้าไร่ โดยมีนางสาวกานต์วี มาตยาคุณ ผู้ร่วมวิจัยเป็นผู้ประสานงานกับทีมวิจัย องค์การบริหารส่วนตำบลหินโงม มีนางสาวชไมพร ไวยวงศ์ ผู้วิจัยร่วมเจ้าหน้าที่ประสานงานกับทีมวิจัย และองค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร ซึ่งมีนางสาววาสนา พันธุ์พยัคฆ์ เป็นผู้ประสานงาน

ทั้งนี้ทีมวิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อประชุม แลกเปลี่ยนแนวทางการลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กับทางทีมวิจัยชุมชน พบว่าโครงการย่อยที่ 1 แนวทางการเสริมพลังเยาวชนต้นแบบ “ลดเหล้า” เทศบาลตำบลเฝ้าไร่ อ.เฝ้าไร่ จ.หนองคาย หัวหน้าโครงการ อาจารย์ณัฐพล วงษ์รัมย์ เป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมในการดำเนินการ ซึ่งสามารถยกระดับของการปฏิบัติงานแผนองค์กร เข้าสู่ระดับศูนย์จัดการเครือข่าย (ศจค) เนื่องจากเฝ้าไร่ได้มีโครงการต่อเนื่องเกี่ยวกับประเด็นการลดแอลกอฮอล์ในชุมชนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 – 2560 เป็นโครงการที่สนับสนุนโดย สสส. โดยมีนายกังวาน ครองยุทธ เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยพบว่าเทศบาลตำบลเฝ้าไร่มีแผนในการขยายผลเปิดศูนย์อบรมพัฒนาเครือข่าย เป็นตำบลต้นแบบ ปลอดเหล้า ปลอดบุหรี่ ซึ่ง ในวันที่ 14 มิ.ย. – 2 ก.ค. 2560 มีการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับเครือข่าย จำนวน 20 แห่งจากทั่วภาคอีสาน โดยมีโปรแกรมในการจัดอบรมจำนวน 4 รุ่น เพื่อให้การขับเคลื่อนแนวทางการลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน เพื่อสังคมมีสุขของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นไปตามแผนของเทศบาลที่วางไว้

ดังนั้นทางผู้วิจัยจึงได้ปรับกลยุทธ์ในการให้คำปรึกษา เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปกับนักวิจัยของชุมชน และเพื่อให้เกิดประสิทธิผล ทางทีมวิจัยทำหน้าที่ถอดบทเรียนและตรวจสอบผลการดำเนินงาน และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นกับชุมชนร่วมกับทีมวิจัยท้องถิ่นโดยเน้นประเด็น แนวทางการ

เสริมพลังเยาวชนต้นแบบ “ลดเหล้า” เทศบาลตำบล เฝ้าไร่ของกลุ่มเยาวชนบักแกวหวาน ในกรณีของ เทศบาลตำบลเฝ้าไร่

ภาพที่ 5.1 และ 5.2 การติดต่อประสานงาน และประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวทางการลดเหล้า ของชุมชนเฝ้าไร่

ภาพที่ 5.3 และ 5.4 บทบาทของเยาวชนต้นแบบบักแกวหวาน รมรงค์ในกิจกรรมของ เทศบาลตำบล เฝ้าไร่ลดเหล้าปลอดแอลกอฮอล์

โครงการย่อยที่ 2 แนวทางการส่งเสริม “บวร ลดเหล้า” ในชุมชน อบต. นาเจริญ อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี หัวหน้าโครงการ อาจารย์ ดร.สุธีกิตติ ฝอดสูงเนิน ได้สำรวจและลงพื้นที่ ประชุม สร้างแนวทางในการดำเนินงานร่วมกับชุมชน พบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาเจริญ ได้ประชาสัมพันธ์โครงการและสร้างการรับรู้ ที่มีลักษณะโดดเด่นโดยใช้แนวทางผ่านองค์กรทาง ศาสนา ซึ่งมีพระครูสัมฤทธิ์ เจ้าอาวาสวัดฮ่องเตยและเจ้าคณะตำบลนาเจริญ เป็นแกนนำและที่ ปริกษาร่วมรมรงค์เพื่อการลดเหล้าของชุมชน โดยมีแนวทางส่งเสริม โดยการใช้องค์กรขับเคลื่อน จากวัดในเครือขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเจริญ ซึ่งกำหนดให้วัดในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลนาเจริญ จำนวน 8 แห่ง ทำความเข้าใจและสั่งสอนพุทธศาสนิกชนเรื่องปัญหาและโทษของ

แอลกอฮอล์ ผ่านการเทศนาและหลักธรรมทางพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังมีประกาศเพื่อให้เกิดความชัดเจน ซึ่งเป็นที่รับรู้ร่วมกันในตำบลเรื่อง ไม่รับกิจนิมนต์ทุกกรณี ถ้าบ้านเจ้าภาพจัดให้มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือแม้แต่งานบุญที่ผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุเนื่องมาจากสาเหตุการเมาหรือดื่มสุรา

ผู้วิจัยพบว่าบริบทพื้นที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบลนาเจริญ มีลักษณะเด่นชัดในด้านการใช้ผู้นำทางจิตวิญญาณ และศาสนา โดยเฉพาะพระสงฆ์เป็นแกนนำในการ ขับเคลื่อนแนวทางการส่งเสริม “บวร ลดเหล้า” ในชุมชน อบต. นาเจริญ

ภาพที่ 5.5 และ 5.6 ทีมวิจัยสนทนากับพระครูสุธีรักษ์ เจ้าอาวาสวัดป่าอ้อองเตย เจ้าคณะตำบล ผู้นำทางจิตวิญญาณ ในการลดแอลกอฮอล์

ภาพที่ 5.7 และ 5.8 การติดตามหนุนเสริมโดยกำหนดตามบริบทของพื้นที่ โดยประสานงานกับนักวิจัยชุมชน

โครงการย่อยที่ 3 แนวทางการพัฒนาเครือข่ายแนวร่วม “ลดเหล้า” อบต.หินโงม ต.หินโงม จ.หนองคาย หัวหน้าโครงการ อาจารย์บัญชา นวนสาย โดยมีนางสาวชไมพร ไวยวรรณ เป็นผู้ประสานงานระดับชุมชน จากการปรึกษาและประชุมร่วมกัน ทางผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโดยบูรณาการกับกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหินโงม เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องแผนงบประมาณ เนื่องจากการดำเนินการพัฒนาเครือข่ายแนวร่วมลดเหล้า เป็นโครงการพิเศษ ไม่ได้ถูกกำหนดให้อยู่ในภาระหลักและแผนการดำเนินโครงการ และงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล

ดังนั้นการดำเนินงานของนักวิจัยจึงได้บูรณาการกิจกรรมซึ่งมีแนวทางการส่งเสริมและพัฒนา 2 แนวทางคือ แนวทางที่ 1 กลยุทธ์การบูรณาการร่วมกับแผนปฏิบัติการขององค์การบริหารส่วนตำบลหินโงม แนวทางที่ 2 กลยุทธ์เชิงรุกโดยขับเคลื่อนผ่านสถานศึกษาโรงเรียนหินโงมวิทยา เป็นเป้าหมายในการขับเคลื่อนกิจกรรม

ภาพที่ 5.9 และ 5.10 การประชุมเพื่อวางแผนการดำเนิน และกำหนดแนวทางร่วมกับนักวิจัยในพื้นที่

ภาพที่ 5.11 และ 5.12 การรณรงค์ขับเคลื่อนผ่านองค์กรและขับเคลื่อนผ่านกลยุทธ์เชิงรุกในสถานศึกษา

โครงการย่อยที่ 4 แนวทางการพัฒนาส่งเสริม “ลดเหล้า” ในชุมชน อบต. อุดมพร อ.เฝ้าไร่ จ.หนองคาย หัวหน้าโครงการ นายโชคชัย วิเศษศรี โดยมีนางสาววาสนา พันธุ์พยัคฆ์ เป็นผู้ประสานงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร ทางผู้วิจัยได้ลงสำรวจพื้นที่และติดต่อเพื่อประสานงานหาแนวทางการทำงานร่วมกันกับชุมชน และท้องถิ่น ต่อมาทาง อบต.ขอยุติบทบาทและไม่เข้าร่วมโครงการ โดยแจ้งผ่านทางไลน์ ซึ่งให้เหตุผลว่า ทางนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและ ปลัด ยังไม่พร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม

จากการดำเนินการตรวจสอบข้อมูลในพื้นที่ ซึ่งสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านอุดมพร นายบพิตร คำมัส ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ เป็นผู้เข้าร่วมโครงการพบว่า การดำเนินการเกี่ยวกับการรณรงค์เพื่อลดแอลกอฮอล์ทางชุมชนมีแนวทางร่วมกัน ในลักษณะวิถีชาวบ้านแต่ยังไม่เป็นระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน

ภาพที่ 5.13 และ 5.14 การตรวจสอบข้อมูล ของนักวิจัย ผ่านผู้นำชุมชน

ภาพที่ 5.15 และ 5.16 นักวิจัยติดตามหนุนเสริม การดำเนินงานของทีมวิจัยในพื้นที่ กับภาครัฐ

ภาพที่ 5.17 และ 5.18 นักวิจัยติดตามหนุนเสริม การดำเนินงานของทีมวิจัยในพื้นที่ กับภาคชุมชน
ท้องถิ่น

ภาพที่ 5.19 และ 5.20 กิจกรรมการถอดบทเรียน ร่วมกับนักวิจัยในโครงการ

แรงจูงใจในการร่วมโครงการ

นักวิจัยชุมชนและท้องถิ่นได้สะท้อนภาพแรงจูงใจจากการเข้าร่วมโครงการดังนี้ เนื่องจากเป็นโครงการที่ดี อยากให้คนในชุมชนรักชาติข้อ 5 เนื่องจากเป็นเหตุให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา อยากให้ประชาชนในพื้นที่ที่เป็นนักดื่มหน้าเก่าลดปริมาณการดื่ม และควบคุมไม่ให้มีนักดื่มหน้าใหม่เพิ่มขึ้น กล่าวคือ ถ้าสามารถลดการดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชนได้ จะทำให้แก้ปัญหาดังกล่าว เช่น ลดปัญหาอุบัติเหตุ ปัญหาสุขภาพ การทะเลาะวิวาท เศรษฐกิจครอบครัวดีขึ้น สังคม สิ่งแวดล้อมดี โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติที่มีภาวะเสี่ยงกับการเข้าถึงสารเสพติดและแอลกอฮอล์สูง แล้วมีความมุ่งหวังว่าชุมชนจะมีการพัฒนาในทุกด้านและชาวบ้านจะมีความสุขมากขึ้น ทั้งยังมุ่งหวังว่าต้องการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของประเทศไทย ด้านการลดแอลกอฮอล์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ปรับทัศนคติองค์กรผ่านโครงการต้นแบบปลอดเหล้า ปลอดบุหรี่
สภาพความสำเร็จของโครงการ

ชุมชนเกิดแหล่งความรู้และร่วมเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีและเห็นด้วยกับการดำเนินโครงการ หน่วยงานภาครัฐเกิดความกระตือรือร้น มีนโยบาย กติกาในการลดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ นักเรียน เยาวชนต้นแบบมีเพิ่มขึ้น ประชาชนมีความตื่นตัวเข้าร่วมโครงการมากขึ้น ได้บุคคลต้นแบบเลิกเหล้า เข้าพรรษา และเลิกเหล้าตลอดชีวิต สร้างความสามัคคีให้แก่คนในชุมชน สุขภาพร่างกายดีขึ้น สร้าง รายได้เกิดกลุ่มความ สามารถสร้างเครือข่ายในพื้นที่ให้มีการดำเนินงานด้านการควบคุมการบริโภค เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อย่างเป็นรูปธรรมโดยการมีส่วนร่วมระหว่าง ท้องถิ่น ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนใน พื้นที่ พร้อมทั้งขยายผลไปสู่ อปท.เครือข่าย(ลูกข่าย) จำนวน 19 แห่งจาก พื้นที่ เทศบาลตำบลเฝ้าไร่ และ 20 แห่ง จากพื้นที่ อบต.นาเจริญ และได้รางวัลจากสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคอีสาน รางวัลบุคคลต้นแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงคนเลิกเหล้า คนหัวใจเพชร และ รางวัลอีสานทองคำ รางวัลบุคคลต้นแบบผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงด้านการรณรงค์และเศรษฐกิจพอเพียง

สภาพที่เกิดขึ้นจริง

ในการดำเนินโครงการสามารถสร้างความสามัคคีของทุกภาคส่วน ในการร่วมรณรงค์ให้ ประชาชนได้ตระหนักถึงพิษภัยที่เกิดขึ้นจากการตี้มแอลกอฮอล์ ยังส่งผลให้เกิดผลดีในด้านต่างๆดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดรายได้ชุมชนเพิ่มมากขึ้น มีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมทางไกล แอลกอฮอล์ จากการทำบ้านพักโฮมสเตย์ การผลิตอาหาร เกษตรอินทรีย์ กลุ่มสัมมาชีพ ผลิตภัณฑ์ในชุมชน เช่น ไม้กวาด ผ้าไหม กระตุ้นการขายภายในตลาดสดและร้านค้าให้ กลับมาคึกคักอีกครั้ง พร้อมทั้งเป็นการโฆษณาประชาสัมพันธ์ชุมชนอีกด้วย
2. ด้านสังคม ทำให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมร่วมมากขึ้น ได้รับการ ถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้แก่ผู้เข้าร่วมอบรม พัฒนาศักยภาพและสร้างเวทีให้เยาวชนได้แสดงออกผ่านกิจกรรม ยุวมัคคุเทศก์ประจำตำบล และความร่วมมือจากหน่วยงานในท้องถิ่น เช่น รพสต. ตำรวจ เป็นต้น
3. ด้านการเมือง ทำให้นักการเมืองท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรแหล่งเรียนรู้ ร่วมกับผู้นำชุมชน สร้างความสามัคคีให้กับชุมชน
4. ด้านสุขภาพ เป็นการส่งเสริมและรณรงค์การดูแลสุขภาพผ่านการอบรมที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมและเห็นประโยชน์ของการไม่ตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ และสอดแทรกการดูแล รักษาสุขภาพการออกกำลังกายเข้าไปในหลักสูตรการเรียนรู้
5. ด้านสิ่งแวดล้อม มีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อม พื้นที่ของชุมชนให้สะอาด ปลอดภัย เหมาะแก่การอยู่อาศัยและร่วมกิจกรรม
6. ลดปริมาณการตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะในสถานที่ราชการและที่สาธารณะ

สาเหตุ เงื่อนไขความสำเร็จ

ช่วงเริ่มต้นโครงการ

ผู้บริหารท้องถิ่นได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานในโครงการ และแต่งตั้งเพิ่มเติม โดยมีการเพิ่มบุคลากรทั้งภายใน(เจ้าหน้าที่ประจำ)และภายนอก(ลูกจ้าง) เข้ามาปฏิบัติหน้าที่โครงการประจำเต็มเวลา เพื่อให้การขับเคลื่อนงานโครงการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เกิดความคล่องตัว และไม่ส่งผลกระทบต่องานประจำของท้องถิ่น ประกอบกับมีการพัฒนาศักยภาพของคณะทำงาน ทั้งการอบรมและการประชุมอย่างต่อเนื่อง

ช่วงระหว่างโครงการ

ได้กำหนดแผนการดำเนินงานกิจกรรมอย่างเป็นระบบโดยได้รับการสนับสนุน จากผู้บริหารขององค์กร มีส่วนร่วมการประชุมวางแผนและติดตามอย่างต่อเนื่องจากทุกภาคส่วน โดยได้ดำเนินกิจกรรมงานศพ งานบุญประเพณีปลอดเหล้า และการพนัน โดยสถิติข้อมูลอุบัติเหตุ จาก รพ.สต. เป็นศูนย์ ปี 2559-2560 ในช่วงเทศกาล จากผลดังกล่าวได้เร่งประชาสัมพันธ์ ประกาศให้ประชาชนทราบ เพื่อความปลอดภัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีมาตรการควบคุมวินัยจราจร เมาไม่ขับ ในหมู่บ้าน และช่วงเทศกาลสำคัญ โดยการดำเนินกิจกรรมด้านครอบครัว ด้านชุมชน และด้านตำรวจ มีบุคคลต้นแบบแห่งแรงบันดาลใจ ไม่ดื่ม ไม่สูบ ตลอดชีวิต ผ่านการอบรม พรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 2551 และนำไปเป็นตาสับประรดประจำหมู่บ้าน โดยเริ่มรณรงค์จากการดื่มเป็นที่เป็นทางงานศพ งานบุญ ประเพณีปลอดเหล้า และได้ค้นหาและยกย่องบุคคลต้นแบบเพื่อเป็นตัวอย่างในชุมชนด้านการลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สู่สมาชิก 85 คน เกิดกติกาสังคมในการควบคุม การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เกิดกลุ่มเยาวชน เครือข่ายเยาวชนนักรณรงค์ประจำพื้นที่ และได้นำกิจกรรมลดเมาเพิ่มสุขขยายผล ร่วมกับ อปท.เครือข่าย ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และทำงานเป็นทีม โดยได้ปรับปรุงกระบวนการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารได้มีการประชุมคณะทำงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ เพื่อขับเคลื่อนงานชุมชนตามแผนที่กำหนดไว้ มีการแต่งตั้งนักวิชาการเพื่อรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตร แหล่งเรียนรู้ต่างๆในชุมชน มีการประสานงานหน่วยงานต่างๆในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จนมีความเข้มแข็งขึ้นตามลำดับ

การส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้าร่วมพัฒนาศักยภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทบทวนการจัดการเรียนรู้โดยศูนย์จัดการเครือข่ายสุขภาวะชุมชน (ศจค.) เพื่อนำความรู้และประสบการณ์มาสู่กระบวนการปรับบทบาทหน้าที่ของคณะทำงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล

ช่วงสิ้นสุดโครงการ

จากการดำเนินงานโครงการชุมชนเข้มแข็งลดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของชุมชน ท้องถิ่นพบว่าประชาชนได้ทราบและเข้าใจการทำงานและให้ความร่วมมือ กับผู้ประสานงานโครงการเป็นอย่างดี

เห็นได้ชัดจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ ระหว่างวันที่ 16 มิถุนายน ถึง 2 กรกฎาคม 2560 ในพื้นที่เทศบาลตำบลเฝ้าไร่ มี เครือข่ายเข้าร่วมเรียนรู้ 4 รุ่น 19 อปท. ชาวเฝ้าไร่ได้จัดกิจกรรมและส่งเสริมการรณรงค์ควบคู่กับการพัฒนาที่มบุคลากรของ ชุมชน และท้องถิ่น ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์โครงการ จากกิจกรรมที่ดำเนินการส่งผลให้เกิดการรับรู้อย่างต่อเนื่อง จนเป็นเงื่อนไข พันธสัญญา ที่ประชาคมทราบทั่วกันในการส่งเสริมให้เป็นตำบลต้นแบบลด ละ เลิก แอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถสร้างแรงบันดาลใจในการขับเคลื่อนให้กับพื้นที่ที่เข้ามาศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมตามบริบทของแต่ละพื้นที่ต่อไป

